

ILLUSTRATION

SEPTEMBER 2014/2015

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE

aj FA na tom nie sú čo sa týka finančných zdrojov práve najlepšie, dôsledkom čoho sa dajú predpokladať isté zásadné zmeny. Ako sa stav odrazí na organizačnej štruktúre fakulty? Ako sa plánuje pretransformovať personálne obsadenie? Skrátka, akým nepopulárnym opatreniam sa nevyhneme?

LV: Začnem pozitívne. Podarilo sa nám ukončiť stavebnú časť vedeckého univerzitného parku, čo považujem za jednu z príležitostí ako naštartovať isté nevyhnutné aktivity. Práve toto pracovisko chceme dobudovať tak, aby nebolo iba na papieri, ale aby malo aj personálne „krytie“. Dnes stojí na už vyprofilovaných vedeckých tímoch, či kolegoch. Predovšetkým na tíme dizajnérov okolo prof. Paliatku, na vedecko-výskumných centier CEDA, či REDCID. Cieľom je začleniť do parku aj kvalitných mladých doktorandov, postdoktorandov, ktorí sa ukázali, že majú za sebou výsledky. Čo sa týka menej príjemnej časti otázky, možno sa vrátim k nastaveniu, ktoré na fakulte pretrvávalo – my sme predovšetkým pedagogické pracovisko a sme tu hlavne na to, aby sme učili.

Samozrejme, význam pedagogiky vôbec nespochybňujem, práve naopak musíme neustále usilovať po jej vyššej kvalite. Paradoxne spomínanú kvalitu výučby vieme dosiahnuť i cez tesnejšie prepojenie s architektonickým bádáním a architektonickou praxou. Ak chceme dnes prežiť, ak chceme byť naozaj úspešní a ak chceme mať dostatok prostriedkov nielen na rozvoj, ale aj na dôstojné ohodnotenie zamestnancov, neostáva nič iné ako sa venovať aj iným aktivitám. V minulosti sme hľadali skôr cestu, ako a prečo to nejde. Teraz musíme hľadať cesty ako to ide. Prítom sa vôbec nevyučuje súbeh vedeckého, alebo tvorivého bádania a pedagogického procesu. Práve naopak. Všetky sa vzájomne posilňujú. Veď príkladov ako to ide je už i na našej fakulte viac. V tomto smere je tu veľmi svetlý príklad – Ústav architektúry obytných budov, kde paralelne veľmi úspešne zvládajú vedecký projekt Interreg a súčasne pedagogickú činnosť, ktoré vzájomne zladili. Študenti sú integračnou súčasťou tohto projektu. Rovnako architektka Joklová má niekoľko rokov vedecko-edukačný projekt Oikodomos, v súčasnosti Oikonet, kde sa veda snúbi s pedagogikou. Dobrým príkladom je i účasť ateliéru praxe, prof. Moravčíkovej v projekte Reworking, ktorého nositeľom je Fakulta architektúry z Frankfurtu nad Mohanom z Univerzity aplikovaného výskumu. Projekt prevážuje výskum, teóriu, tvorivosť a pedagogiku. Svoje výskumy s pedagogikou už tradične cielavedome, viditeľne a úspešne prepája aj docentka Pohaničová.

Každý z nás by si mal sledovať nielen svoju vyťaženosť pedagogickú (istý štandard, ktorý by mal pedagóg naplňať), ale aj isté penzum relevantných výkonov v umeleckej a vedecko-výskumnej oblasti. Ideálna je vzájomná súčinnosť jednotlivcov či v rámci ústavov, alebo naprieč fakulty.

ID: Koľko grantových projektov a vedeckých úloh sa v súčasnosti rieši na FA?

LV: Okrem už tých spomínaných máme priebežne na FA dva APVV projekty na Ústave interiéru a výstavníctva, jedného je vedúcim prof. Ivan Petelen a a druhého doc. Veronika Kotradyová, máme projekt z Višegrádskeho fondu u arch. Furdíka, dva projekty VEGA a dokončuje

sa univerzitný projekt vo väzbe na odstraňovanie bariér pod vedením doc. Rollovej a kolektívu z pracoviska CEDA. V tomto roku sme boli mimoriadne úspešní v projektoch v oblasti kultúry, kde sme získali šesť projektov. Situácia najmä v projektoch VEGA je veľmi náročná pretože kritériá hodnotenia sledujú kritériá akreditačnej komisie. Zodpovední riešitelia musia dokladovať špičkové výkony. Problém je v schéme APVV, kde výzva je v súčasnosti zverejnená až po výše roku, nakoľko vplyvom situácie v školstve na túto agentúru neboli poukázané prostriedky z MŠ SR. Myslí si, že by sme sa mali upriamiť skôr na medzinárodné projekty, dokonca sa ukázalo, že tie vieme aj ľahšie získať, sú pre nás prístupnejšie, najmä vtedy ak máme za partnerov špičkové univerzity. To hrá v náš prospech, nakoľko lebo potrebujeme medzinárodné výkony, medzinárodnú spoluprácu, ktorá sa dá optimálne realizovať práve cez tieto medzinárodné projekty. Samozrejme, že manažovanie tých projektov nie je jednoduché. Riešitelia sa stretávajú s mnohými problémami. No ukazuje sa, že najnáročnejšie je začať. Ako náhle ovládame nuansy grantových aj medzinárodných schém, ďalšie projekty sa robia ľahšie.

ID: Stále sa hovorí o občianskej participácii, ktorá sa stáva integrovanou súčasťou urbanistického plánovacieho procesu rozvoja mesta. Ako je to s kolegiálnou participáciou na FA? Ako plánuješ motivovať a povzbudiť kolegov k aktivitám?

LV: Keď sa má dobre fakulta, má sa dobre aj jednotlivec. Ak jednotlivec ťahá so sebou svoje bezprostredné okolie, tak ťahá so sebou aj fakultu. Ale len niekoľko jednotlivcov fakultu neutiahne. V podstate fakulta je v tom pozitívnom zmysle závislá na lojalite, kolegiálnosti, participácii a spolupráci, žiaľ, často vífázia záujmy osobné. Systém financovania, ktorý je viazaný na našu výkonovú zložku ukázal akí sme zraniteľní. Ukázal aj to, že tie pracoviská, ktoré si dlhodobo sledovali relevantné aktivity, nemajú problém získať nové projekty. Tie pracoviská, na ktorých ťahajú len jednotlivci a nie je tam tímový duch, začínajú zaostávať. To, čo stačilo pred možno piatimi štyrmi rokmi, dnes už nestačí. Cestou sú silné tímy a silné osobnosti, ktoré sa vzájomne vhodne dopĺňajú a prepájajú – skvelou prácou v pedagogike, výskume, tvorivej činnosti.

ID: Architektúra súvisí s rôznymi oblasťami života aj spoločenského, kultúrneho, vedeckého. Ako sa pozeráš na spoluprácu formou budovania tímov naprieč fakultou a naprieč ústavmi? Pripúšťáš takúto možnosť? Participácia však vyžaduje konkrétnych zanietených a motivujúcich jednotlivcov...

LV: Mne je naozaj ľúto, že sa ústavy uzatvárajú do seba, hlavne z veľmi prozaického dôvodu, ktorým je systém financovania. Sme v konkurenčnom prostredí v rámci univerzity, ale aj v rámci fakúlt. Každý si stráži svoje pedagogické výkony a svoj výskum. Už sa na mňa obrátili viacerí kolegovia s otázkou prečo neiniciujeme takéto typy projektov. My sme touto cestou v predchádzajúcom období išli pri veľkých univerzitných projektoch. Je to otázka už spomínaného univerzitného vedeckého parku, ktorý sme postavili celofakultne (samozrejme, museli tam byť splnené kritériá

s adekvátnymi výstupmi). Rovnako projekt, o ktorý sme sa pokúšali minulú leto, bol postavený absolútne prierezovo cez celú fakultu. Ale do takýchto projektov nemôžu vstupovať veľké tímy, je to otázka skladby jednotlivcov z daných oblastí. Možno predstava projektov, ktoré sme mali na fakulte začiatkom deväťdesiatych rokov, či projekt Ecocity, kde bolo zapojených okolo 30-40 pedagógov, dnes už neexistuje. Súčasné projekty nie sú stavané na také obrovské tímy, ale je tu partnerstvo s inými inštitúciami a za jednu konkrétnu inštitúciu môže vystupovať len obmedzené množstvo riešiteľov. (Maximálne okolo osem – desať vrátane manažmentu a „hospodárskeho“ zázemia. Takže predstava, že vieme pokryť jedným projektom celú fakultu v podstate dnes nie je možná. Preto potrebujeme toľko spomínané silné tímy v rámci ústavov, v istých tematických oblastiach, ktoré sa snažia presadiť a keď je možnosť, tak participovať na spoločnom – integrujúcom.

ID: My sa vlastne stále uspokojujeme tým, že architektúra je predovšetkým o tvorbe, navrhovaní, ale teória a filozofia architektúry, na ktorých by tvorba mala stáť sa kryštalizuje ako slabina našej fakulty... Ako robíš výskum, keď vo svete sledujeme fakulty, kde sú štandardom eseje na aktuálne témy architektúry a kde architektonické ateliéry, ktoré v rámci navrhovania sami robia výskum...

LV: Personálne sme posilnili Ústav dejín a teórie architektúry a ochrany pamiatok a predstava je, že sa teória posilní nielen v rámci existujúcej predmetovej štruktúry, ale aj v rámci ateliérov, rôznych workshopov, edukačných projektov, to je perspektíva. Isté kroky sa udiali cez pôsobenie teoretiky Henriety Moravčíkovej na fakulte už aj v minulom období, aj v akreditačných spisoch je už vedená ako garantka niektorých predmetov. Rovnako projekty, ktoré na fakultu priniesla je možné prepojiť teóriu a ateliérovú tvorbu ukázali architekti Paňák a Kusý, ktorí si pozývali v rámci cyklicky opakovaných kritik, architektku Moniku Mitášovú, a naštartovali model, ktorým by to mohlo fungovať. Vnímam, že teóriu architektúry je nevyhnutné posilniť ako teoretické vybavenie študentov.

Práve v priebehu leta sa zastavilo niekoľko študentov, ktorí prišli z pobytov Erasmus a spomínali veľmi silné teoretické vybavenie študentov z našich partnerských fakúlt. Písanie esejí vidím ako našu slabinu. Seminárne práce našich študentov vo všeobecnosti veľmi zaostávajú za normou týchto prác v zahraničí. Nemajú požadovanú úroveň. Viem to porovnať. Bola som konzultantkou niekoľkých diplomových prác pre Fakultu architektúry Polytechniky v Miláne, kde sa seminárne práce diplomantov dali doslova porovnávať s dizertačnými projektmi u nás. Na kvalitných zahraničných školách architektúry je teória, písanie, ale i diskusia o aktuálnych otázkach je absolútnou samozrejmosťou.

ID: Bez ohľadu na štruktúru výučby našej fakulty a kontext, aké sú trendy vo výučbe architektúry v Európe a vo svete, resp. čo je rozdielne u nich oproti nám? Alebo čo Ti konvenuje z tých škôl čo poznáš a my sami tu nemáme? Ako sa modifikuje výučba a prispôbuje spoločenským vplyvom, resp. ako sa

zlepšuje alebo vyvíja?

LV: V tomto smere je veľké plus, že naša fakulta je súčasťou Združenia architektonických škôl Európy a cez toto združenie máme kontakty na združenia Ameriky, Ázie a to cez stretnutie dekanov Európskych architektonických škôl, na ktoré bývajú prizývaní každý rok zástupcovia škôl nie len z Európy, ale aj z iných krajín sveta. Cez túto spoluprácu štruktúru škôl a programov poznáme. To je jedna línia a druhá, nemenej cenná sa týka európskeho prostredia je cez moje pôsobenie v Európskej komisii pre uznávanie kvalifikácii, kde mám k dispozícii štvrtidňné plány všetkých škôl, ktoré sa usilujú o uznanie programov Európskou komisiou. V rámci študijných programov si držíme aktuálny trend v architektonickom vzdelávaní. V rámci procesu akreditácie sme nemohli robiť veľké zmeny, a tak sme sa držali štruktúry programov. Ale urobili sme to, čo ja osobne považujem za veľmi dôležitý krok predovšetkým v inžinierskom stupni štúdia: vytvoril sa predmet ateliérový seminár súbežne s každým ateliérom. Je to priestor pre teóriu a pre dopĺňanie vedomostí z najnovších trendov, ktoré si profesia architekta vyžaduje. Tento seminár umožňuje dokonca spomínanú participáciu medzi ústavmi, ale aj s praxou a inými disciplínami, ktoré na fakulte zastúpené nemáme. A tento krok považujem za kľúčový a dôležitý pre flexibilitu našich študijných programov.

ID: Ako sa osvedčilo pôsobenie architektov z praxe, máš spätnú väzbu alebo reakciu od študentov?

LV: Veľmi si vážim pôsobenie architektov z praxe u nás na inžinierskom stupni štúdia. O tento ateliér bol veľmi veľký záujem, ktorý až vyvolal isté pnutie medzi kolegami. Na ateliéry v rámci kritiky boli prizývaní teoretici alebo iní kolegovia z praxe. Osobne však považujem za veľmi dôležité, že architekti z praxe začali pôsobiť už aj na bakalárskom stupni štúdia. Reakcie študentov aj architektov z praxe boli také, že ich pôsobenie v inžinierskom stupni je už v rámci výučby ateliérov oneskorené. V tomto smere je obzvlášť pozitívne pôsobenie arch. Lubomíra Žavodného ako aj arch. Štefana Polakoviča. Sledujem hodnotenie predmetov a obzvlášť ateliérov študentmi cez AIS. Tí oceňovali ich prístup a práve ich skúsenosti. Prečo vyzdvihujem ich pôsobenie na FA? Samozrejme, nechcem znížiť prácu našich kolegov, z ktorých sú mnohí činní a praktizujúci architekt i s autorizáciou. Predsa len dennodenná skúsenosť architektov v praxi a množstvo prác, ktoré majú za sebou je nenahraditeľná. Veď keď len spomínam prof. Karfíka, prof. Hrušku, prof. Belluša alebo prof. Kramára, ktorí prišli na školu ako zrelí architekti s dlhoročnou skúsenosťou, za ktorými stálo neskutočné množstvo realizovaných projektov. V každom prípade, praktizujúci architekti našu fakultu a proces výučby obohacujú. Existujú školy, kde učia ateliéry len praktizujúci architekti, a tak keď chceme aspoň čiastočne držať tieto trendy vo výučbe architektúry, je správne keď túto formu spolupráce podporujeme. Navyše i v kontexte diskusií v rámci EAAE a európskych profesijných združení o dĺžke a forme nevyhnutnej praxe po ukončení štúdia, či v rámci neho pre praktizujúcich architektov – našich absolventov.

Ďakujem za rozhovor.

Rozhovor pripravila a zhostárila sa Ing. arch. Irena Doratjaková. Rozhovor bol urobený v auguste 2014 a bol autorizovaný dekanom.

VÍTAME NOVÝCH ŠTUDENTOV

1 2 3 4

V akademickom roku 2014/2015 sa zapísalo na štúdium bakalárskych študijných programov spolu 218 študentov: z tohto 162 študentov na študijný program architektúra a urbanizmus, 34 študentov na dizajn výrobkov a 22 študentov na študijný program krajinná architektúra a krajinné plánovanie. Slávnostná imatrikulácia sa konala v utorok 23.9.2013 v Aule Emila Belluša o 9:00 hod ráno.

–zdroj: ŠO FA STU, foto: Matej Kováč–

1, zľava dekania doc. Ing. arch. Lubica Vitková, PhD. a prof. Dr. Ing. arch. Henrieta Moravčíková, pov. prodekanka 2, Ing. arch. Katarína Kristiánová, PhD. veduca Ústavu krajinnnej a záhradnej architektúry, prof. Bohumil Kováč, vedúci Ústavu urbanizmu a územného plánovania, doc. akad. soch. Milan Lukáč, vedúci Kabinetu výtvarnej tvorby 3, prof. Ing. arch. Julián Keppel, PhD. vedúci Ústavu ekologickej a experimentálnej architektúry 4, prof. Ing. arch. Robert Špaček, CSC, pov. prodekan a dekanom doc. Ing. arch. Lubica Vitková, PhD. 5, sprava doc. Ing. arch. Ján Ilkovič, PhD., pov. prodekan a študent čítajúci slub 6, Zľava prof. Ing. arch. Peter Vadrážka, PhD. vedúci Ústavu dejín a teórie architektúry a obnovy pamiatok, doc. Ing. arch. Andrea Bacová, PhD., vedúca Ústavu architektúry obytných budov, Ing. arch. Štefan Polakovič, vedúci Ústavu občianskych budov 7, prof. akad. soch. Peter Paliatka, vedúci ústavu dizajnu

Otvorenie výstavy o M.M. Haminovi v Budapešti, druhý zľava András Hadik, historik umenia a recenzent monografie

Život a dielo jedného z nestorov slovenskej architektúry Michala Milana Harminca (1869–1964) predstavili výstavné projekty, ktoré sa počas leta uskutočnili v Novom Sade a v Kulpíne. Výber lokalít mapuje životnú púť Michala Milana Harminca, ktorá začala pred 145. rokmi v Kulpíne (Vojvodina, Srbsko) a pokračovala cez Budapešť (Maďarsko), kde si v roku 1897 založil Harminc aj prvú stavebnú kanceláriu a až odtiaľ prišiel po roku 1916 na Slovensko. Prostredníctvom týchto výstav si pripomíname vzácné životné jubileum architekta a staviteľa stredoeurópskeho regiónu. Príbeh staviteľa

O DIELE MICHALA M. HARMINCA

Príbeh staviteľa a architekta, ktorý na území bývalého Rakúsko-Uhorska a nástupníckych štátov zanechal okolo 300 architektonických diel, sa okrem základnej biografistiky a charakteristiky tvorivých etáp od historizmov k moderne a funkcionalizmu, sústreďuje na reflexiu jeho tvorby prostredníctvom výberu troch desiatok najvýznamnejších stavieb zo Slovenska.

Obe výstavy v spolupráci s TRIO Publishing Bratislava kurátorsky pripravila doc. Jana Pohaníčová z Ústavu dejín a teórie architektúry a obnovy pamiatok FA STU v Bratislave, texty zostavili Matúš Dulla a Jana Pohaníčová ako jeden z výsledkov grantu VEGA 1/0555/14. Výstava vznikla s podporou grantu MK SR Pro Slovakia MK-8902/2013/5.1. Medzitým autorom doc. Janke Pohaníčovej a prof. Matúšovi Dullovi vyšla monografia, ktorú predstavili na výstave o Harmincovi v septembri v Budapešti. Doma v Bratislave bude publikácia predstavená v Harmincovej sieni SNM 6. októbra 2014 o 17,00 hodine. V mene autorov Vás srdečne pozývame!

—red—

PhDr. Magdaléna Fazekašová, riaditeľka Trio Publishing medzi autormi prof. Ing. arch. Matúšom Dulloom, PhD. a doc. Ing. arch. Janou Pohaníčovou, PhD.

prof. Matúš Dulla s nasadením

Otvorenie výstavy o M.M. Harmincovi v Novom Sade

O OBČIANSKEJ PARTICIPÁCIÍ, ARCHITEKTÚRE A VEREJNOM ROZHODOVANÍ SO ZOROU PAULINIOVOU

Pojem „participácia“ sa dostal do nášho slovníka aj na Slovensku. Občianska participácia už nie je chápaná len ako účasť občanov vo voľbách, ale ako legitímne právo vyjadriť sa k veciam, ktoré sa ľuďi vo verejnom živote týkajú. O tom, čo znamená participácia, ako ju možno naplňať a ako ju môžu architekti a urbanisti využívať sme sa rozprávali so Zorou Kalkou Pauliniovou, trénerkou, facilitátorkou a konzultantkou PDCS.

Si absolventkou našej fakulty na bývalej SVŠT. Pracovala si po škole v architektúre ako projektantka?

Po skončení Fakulty architektúry som pracovala v Projektovom ústave kultúry, kde som sa venovala pamiatkovému prieskumu, takže priamo s navrhovaním a projektovaním osobnú skúsenosť nemám. Dnes sa pohybujem v oblasti vzdelávania a rozvoja občianskej spoločnosti a veľkým obľúkom sa vraciam k téme architektúra. Milujem témy, ktoré súvisia s rozvojom mesta, verejným priestorom a kvalitným životným prostredím. Zároveň som človekom, ktorý je aj „procesovo orientovaný“ –viedla som alebo som sa zúčastnila viacerých procesov pri vytváraní stratégií (stratégie mestského rozvoja, stratégie revitalizácie historických sídel, stratégia ľudských práv, stratégia rozvoja kultúry) a verím, že spôsob, akým nastavíme prípravu dôležitých dokumentov, môže významne ovplyvniť to, aký kvalitný dokument získame.

Aký bol tvoj osobný impulz, že si sa začala zaoberať vecami verejnými či potrebou rozvoja občianskej demokracie?

Pre mňa ešte ako pre študentku bolo dôležité stretnutie s Maňom Hubom, známym bratislavským ochranárom, akademikom a vysoko etickým človekom. Spolu s Janom Budajom a ďalšími pripravili v roku 1987 dokument Bratislava nahlas, ktorého som spoluautorkou. Stretnutie s týmito ľuďmi pre mňa znamenalo poznanie, že ak sa nám niečo nepáči, treba ísť za tým, aby sme to zmenili aj napriek režimu a systémovým bariéram. Naučila som sa, aké dôležité je mať rád svoje vlastné mesto. Kontakt s mestom pre mňa znamená kontakt cez verejný priestor –obvyčajky mesta či javiská života. Sú to tie priestory, kde sa ľudia stretávajú a kde žijú verejnú časť svojich životov; priestory, cez ktoré si mesto osvojujeme a ktorých vedieme občiansky i politický dialóg, lebo si čoraz častejšie nárokuje, ako majú takéto priestory vyzeraf, ako má vyzeraf fungovanie mesta či naša každodenná demokracia.

Pred viacerými rokmi som začala spolupracovať na tvorbe verejných priestorov ako facilitátorka, takže moja skúsenosť je skúsenosťou človeka, ktorý sa vie s ľuďmi stretnúť, komunikovať a „vytiahnuť“ z nich, čo považujú za dôležité, ale aj hľadať a nájsť zohdu medzi viacerými záujmami. Cez workshopy, verejné stretnutia a facilitované diskusie viem získať zaujímavé podnety, ktoré potom rámcujú zadanie architekta, alebo sa stávajú východiskom pre jeho prácu. Stala som sa akousi mediátorkou medzi expertmi, samosprávou a verejnosťou nielen pri tvorbe verejných priestorov, ale aj pri vytváraní rozvojových plánov či pri vedení dialógu pri rôznych projektoch –je jedno, či ide o návrh malého thrisku, prerokovanie zmien

a doplnkov územného plánu alebo dlhodobé a rozsiahle participáčne procesy.

Bratislava nemala 13 rokov hlavného architekta. Ako sa pozeráš na toto obdobie, ktoré vytvorilo podhubie pre živelný, nekoncepčný rozvoj mesta? Je táto pozícia vôbec potrebná?
Obdobie, v ktorom boli zdroje, aby sa stavelo, ale zároveň samospráva zlyhala pri definovaní základných stratégií rozvoja považujem za veľmi nešťastné. „Vytunelovanie“ verejných zdrojov a presadenie individuálnych záujmov je viditeľné aj v samotnom fyzickom priestore –na siluete mesta, na jeho rozbitosti a nekoncepčnosti, na strate identity, na vygumovaní industriálneho dedičstva, na zastaralých dopravných riešeniach, na nevhodných developerských projektoch a v neposlednom rade na dedičstve toho, ako sa k rozvoju mesta pristupuje aj dnes. Aj keď viem, že pozícia hlavného architekta je veľmi dôležitá, myslím si, že mesto, ktoré má pol milióna obyvateľov nemôže stáť a padať len s tým, či má alebo nemá túto pozíciu obsadenú. Popri otvorenej a efektívnej samospráve musí mať každé mesto systémovo nastavené procesy a postupy ako definovať svoju víziu, vťahovať odbornú a laickú verejnosť a ako svoju víziu naplňať.

Ako by si v krátkosti vysvetlila podstatu občianskej participácie?
Ak hovoríme o participácii verejnosti, vždy o nej hovoríme v kontexte rozhodovania o verejných zdrojoch. Pod verejnými zdrojmi však nemyslíme len finance, ale aj priestor, ktorý nás obkolesuje - od ulice až po mesto ako celok. Verejným zdrojom môže byť dokonca aj vzduch, ktorý ľudia dýchajú. Participácia veľmi jednoducho hovorí, že máme právo vyjadriť sa k tomu, ako má vyzeraf priestor (fyzický, sociálny, politický) v ktorom žijeme a to súvisí s emancipáciou občianskej spoločnosti, komunit a susedstiev ako takých, ale aj s mnohými inými trendmi.

Dobré mesto by malo mať nastavené procesy, ako sa na rôznych úrovniach a v rôznych oblastiach spytovať svojich obyvateľov na názory, ako si ich vypočúť a zapojiť ich do spolurozhodovania. Ide o rôznorodé, ľahké aj náročnejšie metódy od ankiet a prieskumov cez facilitované diskusie, workshopy, participatívne plánovanie, spoločné stretnutia až po dlhodobejšie participáčne procesy. Participácia nás zdanlivo stojí veľa času a zdrojov a pre mnohých architektov a expertov môže byť veľmi náročná, pretože pred nich kladie otázky o legitimite ich roly a fundovanosti odborného názoru. Zároveň však prináša prevenciu konfliktov, kvalitné vystupy a dlhodobé stotožnenie sa občanov so smerovaním rozvoja, ak sa na jeho naplánovaní podieľali. O zapojení verejnosti do rozhodovania a plánovania je náročné hovoriť preto, lebo je zakaždým iné. Mala som možnosť byť od roku 2013 pri procese tvorby zadania pre územie bývalého cykloštadióna na Tehelnom poli v Bratislave – Novom Meste. Ročný proces začal verejnou diskusiou, kde ľudia definovali, čo v danom území chcú mať a pokračoval dotazníkovým prieskumom, špecifickjšími diskusiami a plánovacími stretnutiami priamo nad mapami územia. Súčasťou procesu však neboli len aktivity s občanmi, ale aj stretnutia s kľúčovými aktérmi v území (vlastníkmi bytov, podnikateľmi) a tematicky zamerané stretnutia s odbornou verejnosťou. Zadanie pre architektonickú súťaž na dané územie, ktoré tak vzniklo, bolo veľmi kvalitné.

Dôležité je pamätať, že neštartujeme na zelenej lúke a že participácia neznamená splniť všetko, čo chcú občania. Aj pri participácii treba nastaviť mantinely a v tomto prípade to znamenalo pozrieť sa na to, aká je história územia, čo hovorí platný územný plán, aké zábery má samospráva a aké zdroje na to bude vedieť zohnať. Úlohou dobrého facilitátora je pomôcť rozsiťom procesu na začiatku pomenovať tieto rámce, pretože potom je diskusia oveľa cielenejšia a produktívnejšia.

Podobná je v súčasnosti situácia v Petržalke, kde sa otvára priestor na riešenie centrálnej rozvojovej osi so zapojením verejnosti. Ale keďže na toto územie prebehla ideová súťaž a existuje ekonomický i politický rámec, kam sa má rozvoj tohto územia uberať, bude pravdepodobne participáčny proces vyzeraf ináč, ako by vyzeral, ak by sa začalo so zapojením verejnosti úplne na začiatku.

„Verejné rozhodovanie je rozhodovanie s verejnými dôsledkami. Ak majú občania niest následky týchto rozhodnutí, potom je legitímnou ich požiadavka, aby mohli vplyvať na verejné rozhodovanie alebo sa na ňom spolupodieľať.“
píšete v publikácii Občianska participácia z roku 2001. Je to už celkom dlhý čas od napísania tejto knihy, vedela by si charakterizovať ako sa posunula poloha občianskej participácie a ako sa zmenila klíma na Slovensku alebo v bratislavskej samospráve v tomto smere?
V roku 2001 sme pomenovali izolované, pracne vybojované príklady občianskej participácie. Dnes naša spoločnosť dozrela a emancipovala sa; ľudia sa bežne ozývajú, ak s niečím nie sú spokojní ako jednotlivci alebo ako skupiny. Petície, súdne spory, demonštrácie či vystúpenia na zastupiteľstve sú bežné; zvykli sme však nielen na protesty, ale aj na vyjednávanie či spoluprácu so samosprávou pri rôznych projektoch, ktoré realizujú neziskové organizácie. Príkladom je oživenie a programovanie nevyužívaných budov či iných priestorov (striech, záhrad...). Aj členstvo v Európskej únii nám prinieslo skúsenosti s procesmi, kde sa berie hlas stakeholderov –občanov ako dôležitý.

V Bratislave mi však stále chýba systémové zakotvenie participácie. Ak by tu fungovala participácia, tak by sme tu mali dobrý strategický plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja, spracovaný a prijatý na základe série verejných stretnutí a workshopov. Ak by v Bratislave fungovala participácia, tak by občania boli členmi odborných komisií. Mesto by malo vytvorený postup, ako reagovať a presadzovať verejný záujem pri veľkých investičných projektoch, ktoré sú financované alebo pripravované len z hľadiska záujmu nejakého súkromného developera. Existoval by tu dobrý grantový systém, ktorý by systematicky podporil aktivity občianskych združení, zameraných na rozvoj mesta. Existovala by jasná informovanosť, ako sa nakladá so zdrojmi mesta a pracovníci mesta by mali poskytovali podporu miestnym iniciatívam pri zlepšovaní námestí, ulíc či parkov, tak ako to je v New Yorku, Vancouveri či vo viacerých anglických mestách. Ale namiesto toho, aby samospráva reagovala

Brno, Prahu, Nitru...) a určite posunul verejný diskurz na túto tému ďalej, ale to bolo aj na mnohých miestach všetko. Keby som bola predstaviteľkou samosprávy, tak všetkými desiatimi skóčim po niektorých návrhoch mladých architektov, ktorí v rámci svojho voľného času pripravili skvelé podnety a snažila by som sa tie podnety, ktoré sú v súlade s rozvojom mesta aj zrealizovať ich...

Ako sa pozeráš na úlohu architektov a urbanistov v občianskej participácii?

Niekedy sa mi zdá, že sme príliš hrdí na to, čo znamená architekt. Pre mňa je však najlepší architekt ten, ktorý sa dokáže inšpirovať nielen novými trendmi a novými prístupmi, ale aj tradíciami a hodnotami; nielen ten, kto dokáže zrozumiteľne vyjadriť svoje predstavy, ale aj ten, kto ľudí citlivo počúva. Ako som už spomenula, participácia neznamená urobiť mechanicky všetko, čo občania povedia. Treba si však vybrať tie kľúčové veci, ktoré sú pre zainteresovaných (stakeholderov) podstatné a tvorivo ich transformovať do projektov a plánov –a to je veľmi ťažké. Takýto prístup však zároveň prináša úžasnú možnosť prísť s niečím kvalitnejším a konkurencieschopnejším. Architekt nemusí vedieť, ako viesť verejnú stretnutia s množstvom rôznorodých účastníkov tak, ako to robia skúsení facilitátori, mal by však vedieť, kedy je potrebné otvoriť sa zapojeniu verejnosti.

Ako je to v iných krajinách, učí sa občianska participácia na školách alebo je to už samozrejmä súčasť riešenia vecí verejných? Aká je doterajšia spolupráca s FA a absolventmi FA? Čo si myslíš, mal by byť takýto odbor súčasťou vzdelávacieho procesu aj na FA?

Veľmi rada spolupracujem s niektorými bývalými i súčasnými doktorandmi z FA STU. Videla som ich viásť letné školy, niekoľkokrátne organizovať, meniť verejný priestor okolo školy, organizovať diskusie o pamiatkach. Keď sme v lete 2012 pripravili na škole prvé tréningy, zamerané na participáciu a verejný priestory, netušili sme, že sa stretnú s takým záujmom. Prihlásili sa mnohí ľudia a s viacerými sme potom spolu tahlali projekt „Námestie pre ľudí“, ktorého cieľom bolo podnietiť diskusiu o súčasnosti a budúcnosti Kamenného námestia a zabrániť predaju kľúčového verejného priestoru. Tréningy však boli financované z projektu a ten skončil. Študenti by si však zaslúžili, aby sa na škole (napríklad formou blokovej výučby) dostali k seminárom, zameraným na občiansku participáciu, naučili sa viesť verejnú stretnutia, vystupovať pred občanmi a zvládať konfliktné situácie s nimi, rokovať s investormi či pracovať v tíme. Nedávno som prezentovala pred študentmi, ktorí sa zúčastnili workshopu, zameraného na riešenie Radlinského ulice z pohľadu chodcov a cyklistov. To najlepšie však bolo, že po diskusiách sme sadli na bicykle a celý riešený priestor si prešli. Teším sa, že tu vyrastá nová generácia architektov, ktorí začínajú viaceré veci vidieť inak...

Ďakujem za rozhovor.

Zhovorala sa Ing. arch. Irena Dorajťáková, rozhovor, urobený 30. júla 2014, bol autorizovaný.

- www.pdcs.sk
- www.ekopolis.sk/stranka_data/subory/publikacie-vyrocky/verejne-priestory-braura.pdf
- The Commission for Architecture and the Built Environment

Budova Slovenského rozhlasu v Bratislave stála Štefana Svetka 20 rokov života

Hotel Bôrik

tzv. Pentagón na stlsisku Dolné hony

Rozostavaná spodná stavba novej železničnej stanice „Lodź Fabryczna“.

Nákupné centrum „Manufaktúra“ – Konverzia bývalej priemyselnej zóny v Lodži.

S ODSUPOM ČASU

architekt Štefan Svetko

Cykľus života je nezmeniteľný a neúprosný. Zavŕšením kolobehu života každého, kto sa raz narodí, býva smrť. Ludské kvality človeka pokráčujú v jeho génoch, v jeho potomkoch, ale kvality architekta pretrvávajú v jeho dielach, konceptoch, myšlienkach a zhodnocujú ich nasledujúce generácie. Je to už päť rokov, čo 8. septembra 2009 v Bratislave vo veku úctyhodných 83 rokoch, navždy odišiel architekt Štefan Svetko. Krátko si spomeňme na túto výraznú osobnosť slovenskej architektúry druhej polovice 20. storočia.

Štefan Svetko sa narodil 19. júna 1926 v Mojšii pri Žitline. Štúdium architektúry absolvoval v roku 1951 na ČVUT v Prahe. Počas profesionálneho života pracoval v Stavoprojekte v Bratislave, neskôr na Útvare hlavného architekta mesta Bratislavy, tiež ako architekt Združenia projektových ateliérov pri Zväze slovenských architektov, v Štátnom projektovom a typizačnom ústave v Bratislave. V roku 1991 začal viesť vlastný ateliér. Za celoživotné dielo mu Spolok architektov Slovenska udelili v roku 1998 Cenu Emila Belluša a je nositeľom Ceny Dušana Jurkoviča. V roku 2004 mu udelili Cenu Ministerstva výstavby a životného prostredia za projekt sociálnych bytov v Devínskej Novej Vsi a v roku 2006 ho nominovali na cenu CE.ZA.AR za bytové domy na Mikulášskej ulici v Bratislave.

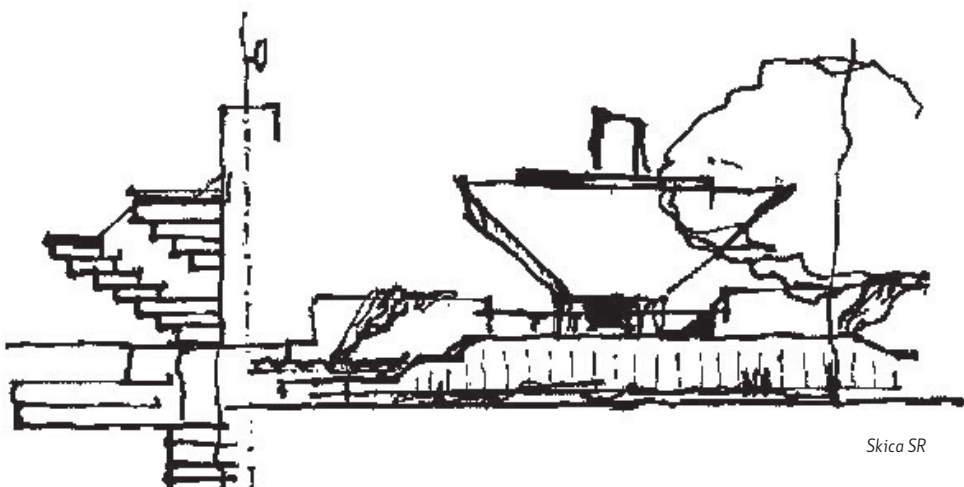
V texte „Nepokojná reflexia“ diela architekta Štefana Svetka píše doc. Jarmila Bencová: „V každej dobe je možné hodnotiť jednotlivé diela architekta, a keby sme rozostrelí diapazón kritiky Svetkovej tvorby, dostaneme značne plastický obraz invenčného tvorcu, ktorý kritiku chápal ako súčasť života a výzvu k boju. Z tohto „nepokojného“ aspektu nebola dosiaľ Svetkova tvorba reflektovaná, preskúmaná a ani zhodnotená. Určite je ale možné ju charakterizovať ako mimoriadne plodnú a originálnu, často vyzdoranú na politickom režime, a predovšetkým ako tvorbu

vašom prostredí neobvyklých a veľkolepých vízií, ktorých súčasťou je aj boj o ich realizáciu.“

Svetkova tvorba sa odvíjala od konštruktívnych a vizuálne subtilných kompozícií neskorer moder-ny 50. a 60. rokov 20. storočia, ktoré aplikoval na rozsiahle úlohy novej výstavby. Svetkove realizácie, spomeňme bratislavské príklady „obrátenú Pyramídu“, Hotel Bôrik, súbor radových domov vo Fialkovom údolí, sídlisko na Februárke (dnes Račianska) či sídlisko Medzi jarkami, amfiteáter na Búdkovej ceste (asanovaný), či Hotel v Tatranskej Javorine a i. predstavujú široké spektrum naozaj výrazných konštruktívnych a technologických kvalít, ktoré nenechávajú ľudí lahostajných – ovládajú priestor alebo mu vtláčajú nezmazateľný rozmer, určujúci koncept.

Kvality architekta Štefana Svetka pretrvávajú v jeho dielach, konceptoch, myšlienkach a majú priležitost' zhodnotiť ich nasledujúce generácie.

Text vznikol pre vernisáž výstavby „Architekt Štefan Svetko“, konanej 10.5.2010 v priestoroch Fakulty architektúry STU.

Skica SR

strednej a východnej Európy, najmä do Bulharska, Československa, Juhoslávie a Východného Nemecka. Memorandum predvídalo program spolupráce experimentálneho charakteru v rámci pedagogiky a výskumu pre odbor architektúra, životné prostredie, územné plánovanie a výstavbu. V dodatku memoranda, bola definovaná akčná platforma s cieľom rozšírenia vedeckej, technickej a kultúrnej spolupráci medzi dvanástimi signatármi na organizovanie každoročnej konferencie vo vybranej tematike v architektúre, urbanizme, životnom prostredí. Konferencia je vždy organizovaná jedným z partnerov združenia „REA“, zároveň sa vyhlasuje študentská súťaž. Oficiálnym jazykom konferencií, odbornej komunikácie a prezentácií je francúzsky jazyk.

MESTO NAD MESTOM

Pod záštitou „Inštitutu architektúry i urbanistiky – Politechnika Lodzka“ v Poľsku sa konal 5.–9. mája 2014, 18. ročník medzinárodného stretnutia „REA“ – siete vysokých škôl architektúry. Okrem Fakulty architektúry STU sa stretnutia, ktorého témou bolo „**Mesto nad mestom – trvalo udržateľný rozvoj**“, zúčastnilo ďalších desať delegácií pedagógov a študentov z Arménska, Bulharska, Francúzska, Maďarska a Poľska.

ZALOŽENIE SIETE REA
Po páde železnej opony, bola organizovaná v roku 1990 v meste Montpellier vo Francúzsku, letná škola, ktorá si kládla za cieľ vytvoriť združenie fakúlt, ústavov a vysokých škôl architektúry zo strednej a východnej Európy, ako aj z južného Francúzska. V tej dobe malo na stretnutí zastúpenie 11 škôl architektúry: z Bulharska, NDR, Maďarska, Poľska, Rumunska, Československa, Juhoslávie, a zo štyroch škôl na juhu Francúzska (Bordeaux, Marseille, Montpellier a Toulouse). Všetky delegácie letnej školy podpísali memorandum, ktoré bolo adresované orgánom Európskeho hospodárstva v Bruseli, vrátane predstaviteľov programu TEMPUS, ktorý bol v tej dobe limitovaný iba na Maďarsko a Poľsko. Jeho cieľom bolo rozšírenie siete do ostatných krajín.

REA V SÚČASNOSTI
V súčasnej dobe, vzhľadom k rozšíreniu európskych programov, do „siete“ vstúpili ďalšie školy architektúry nielen zo strednej a východnej Európy (Arménsko, Lodž, Krakov – Poľsko, Ukrajina, Rusko, Macedónsko, Azerbajdžan, Slovinsko, Litva), ale aj z ďalších francúzskych štátnych vysokých škôl architektúry v Clermont-Ferrand, Lille, Rouen, Lyone a Grenobli. Predchádzajúce stretnutia sa konali zo začiatku každé dva roky, ale od roku 2001 sa konajú každý rok v mestách sídiel inštitúcií (*tabuľka č.1*.) Každá delegácia je reprezentovaná pedagogickými pracovníkmi a študentmi. Hlavná úloha stretnutí vychádza z dvoch základných princípov:
> riešenie spoločnej témy, ktorá nabáda k vyššiemu stupeniu pedagógov každej inštitúcie a vyvoláva výmenu názorov,
> vypísanie súťaže pre študentov vyšších ročníkov z jednotlivých škôl na konkrétnu tému, zvyčajne súvisiacu s témou stretnutia (prvé kolo je organizované v súlade s príslušnými učebnými plánmi a umožňuje tak porovnanie vyučovacích metód, vytvára v rámci hosťiteľského mesta, priestor na organizovanie ďalšej študentskej súťaže – 24 hodinový intenzívny workshop, podporujúci výmenu názorov medzi študentmi, vzhľadom na to, že študentské tímy pozostávajú z mnohých krajín.

ZASADNUTIE REA 2014 V LODŽI
Mesto Lodž založené už v 15. storočí je paradoxne „mladé“ mesto. Jeho neustálu mladost a dynamický rozvoj umožnil najmä prosperujúci textilný priemysel do 19. storočia. Pád priemyslu, v dôsledku zmeny režimu v roku 1989, vyvolal ekonomickú a priestorovú krízu. Historická časť mesta (cca 1000 ha) nebola po II. svetovej vojne obnovená, čo spôsobilo dnešný negatívny stav. V tej dobe boli síce zrealizované veľké obytné sú-

Hotel „Andels“ – Konverzia bývalej priemyselnej haly textilnej výroby v Lodži.

bory, no ich kvalita je diskutabilná. Veľké súbory, dnes poznačené časom a degradácia historickej časti mesta na jednej strane, vzostupujúci proces rozširovania mesta na strane druhej, prehlbujú krízový stav. Zmena týchto nevhodných praktík je prioritným úmyslom verejnej správy mesta Lodž a zohľadňuje trvalo udržateľný rozvoj mesta, a preto bol navrhnutý názov tohoročného stretnutia: „**Mesto nad mestom – trvalo udržateľný rozvoj**“.

MEDZINÁRODNÁ ŠTUDENSKÁ SÚŤAŽ
Témou medzinárodnej študentskej súťaže bolo navrhnuť „druhú plášť“ novej železničnej stanice „Lodź Fabryczna“, ktorá zastrešuje spodnú stavbu už navrhnutých podzemných nástupíšť. Išlo o návrh architektonickej hmoty a funkčného využitia nadzemných objektov. Pôvodná budova železničnej stanice bola zbúraná. Nová stanica je situovaná vo východnej časti na okraji mestského centra, vybudovaného v 19. storočí. Územie okolo železničnej stanice bolo vytypované v roku 2005, ako ideálna poloha pre nové centrum mesta Lodž „NCL“. Autorom koncepcie nového centra je luxemburský urbanista Rob Krier. Urbanistický plán zóny „NCL“ je v stave prípravy. Vybudovanie nového centra si vyžaduje umiestnenie novej železničnej stanice v podzemí. Projekt stanice je v priebehu realizácie. Priestorová analýza areálu stanice si vyžiadala korekciu priestorového usporiadania, v súlade s kontextom súťaže.

WORKSHOP
Cieľom workshopu bolo vytvoriť projekt moderného a efemérneho priestoru s prechodným využitím, v očakávaní potenciálnych investícií. Toto územie predstavuje iba fragment areálu „NCL“ susedí s mestskou bránou „Braná Miesta“ od Daniela Libeskinda a s multimodálnym uzlom, ktorého súčasťou bude nová železničná stanica „Lodź Fabryczna“. Témou workshopu bolo navrhnuť v optimálnej miere koncept dočasného priestoru v oblasti zóny nového mestského centra v Lodži, ktorý by ponúkal obyvateľom atraktívny mestský priestor. Návrh musel:

- > priniesť provízornú formu, finančne nenáročnú, ktorá umožní využití disponibilné verejné priestory v rámci územia „NCL“, v očakávaní nových investícií,
- > zohľadniť možnosť postupného zmenšovania navrhnutého územia počas procesu výstavby nových objektov,
- > uviesť polohu provízorného informačného a výstavného centra, ktoré bude situované medzi železničnou stanicou a budovou bývalej teplárne „EC1“, určené na prezentáciu budúcich investícií „NCL“ a na sledovanie postupu prác.

Ocenení boli aj študenti FA STU, ktorí v rámci zmiešaných tímov získali nielen cenu, ale aj odborné skúsenosti, ktoré im umožnili porovnávať si pedagogické postupy z iných vysokých škôl. Študent 3. ročníka Juraj Fabrici získal prvú cenu (v spolupráci so študentami zo škôl architektúry v Rouen, Lille, Sofii a Lodži) a študentka 4. ročníka Júlia Geňšorová (v spolupráci so študentami zo škôl architektúry v Sofii, v Grenobli a Lodži) získala 3 cenu a zvláštnu odmenu od vedúceho projektu „NCL“ Andrzeja Walczaka.

MEDZINÁRODNÁ UČITEĽSKÁ KONFERENCIA
Učiteľská konferencia bola na rovnakú tému ako bola nosná téma zasadnutia REA 2014: „**Mesto nad mestom – trvalo udržateľný rozvoj**“. Tento názov zastrešuje obnovu miest v rámci aspektov ich vlastnej špecifickosti v súlade s princípmi udržateľného rozvoja ako: opätovné využitie znehodnotených priestorov, zlepšenie životného rámcia, obnova verejných priestorov, zachovanie kultúrneho dedičstva existujúcej urbánnej štruktúry pre budúce generácie, územná kohézia a celistvosť prírodného prostredia. Fakulta architektúry STU vystupovala s aktuálnou témou, ohľadom „premeny industriálnej

Nové kultúrne centrum EC-1 v Lodži – Konverzia teplárne.

„Lofty“, Lodž - Konverzia Scheiblerovej priemyselnej zóny textilnej výroby.

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE # 1

Tabuľka č.1 : Pehľad REA-i od založenia

REA 01	Montpellier	1990	REA 11	Marseille	2006
REA 02	Bordeaux	1992	REA 12	Jerevan	2007
REA 03	Budapešť	1994	REA 13	Rouen	2008
REA 04	Marseille	1997	REA 14	Baku	2009
REA 05	Bukurešť	1999	REA 15	Pariž	2010
REA 06	Wroclaw	2001	REA 16	Budapešť	2012
REA 07	Lille	2002	REA 17	Grenoble	2013
REA 08	Sofia	2003	REA 18	Lodž	2014
REA 09	Toulouse	2004	REA 19	Lille	2015
REA 10	Moskva	2005			

architektúry“. V spolupráci s doc. Ilkovičom a doc. Ilkovičovou sme prispeli dvoma príspevkami, ktoré budú publikované v recenzovanom zborníku.

ZÁVEROM
Stretnutia REA sú významnou príležitosťou na výmenu skúseností a udržiavanie pravidelných kontaktov dôležitých pre rozvoj európskej spolupráce (pomocou programov TEMPUS, TACIS, SOCRATES a ERASMUS) a bilaterálnych dohôd medzi jednotlivými členskými inštitúciami. Uľahčujú a dynamizujú vedeckú, politickú a kultúrnu spoluprácu medzi partnerskými fakultami a školami. Práve tieto pravidelné kontakty, ktoré sú princípom „siete“, a najmä nadšenie členov pri odborných stretnutiach sú kľúčom k jej pretrvávaniu.

–Ing. arch. Yakoub Meziani, PhD.,
Ústov konštrukcií v architektúre a inžinierskych stavieb –

KUBINSKÍ V DOXE

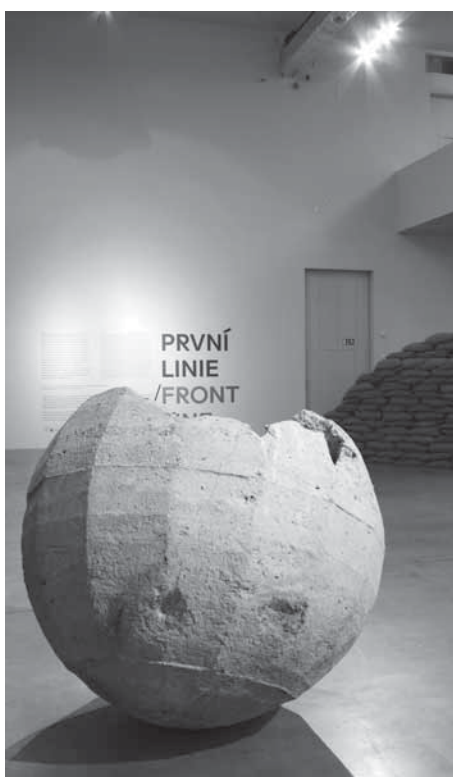
Je to neuveriteľné, že si tento rok pripomíname už 100 rokov od vypuknutia I. svetovej vojny! V časoch, keď zúria lokálne občianske konflikty na mnohých miestach vo svete, v časoch keď slovenskú hranicu olizuje ukrajinsko-ruský konflikt, v časoch keď výraz III. svetová vojna interpretuje ekonomickú nadvládu silných (krajín, koncernov a pod.) nad krajinami bývalého východného bloku, ale v zásade nad slabšími a ne-mocnými si vlastne nejaký obrovský konflikt, ktorý sa týka globálne celého ľudstva ani nevieme predstaviť. Súčasné generácie Európanov sa na vojnu pozerajú ako na vzdialený fenomén, obraz vojny, ktorá

stelesňuje civilizáciu hrozbou nahradil vlašný mýtus zohosi odťažitého. Mediálny obraz vojny zaberá predovšetkým vojna proti terorizmu. Po prvej svetovej vojne sa zmenil celý život, hodnoty, spôsob života, rytmus života aj rozdelenie sveta – navždy. Optimistická predstava na začiatku nového storočia, ktorá očakávala príchod epochy humanizmu a vedecko-technického pokroku, sa rozplynula. Milióny ľudí, ktorí boli príviazaní k rodnému gruntu, maširovali z vôle osudu a panovníka po svetových bojiskách a zažili veci a utrpenie, ktoré si doma nikto nevedel predstaviť. Koniec-koncov každý z nás disponuje v rodinnej anamnéze dedom, či pradedom, čo bojovali na Píave alebo mu vytiahli šrapnel alebo trpel po otrave Yperitom alebo sa vrátil zo zajatia alebo sa už nevrátil vôbec a ostali po ňom siroty. Niektorí prišli do novej republiky v uniformách porazenej monarchie, iní ako dezertéri, zajatci alebo legionári. Zanechali tu svoje príbehy...

Výstava „PRVNÍ LINIE“ slovenských výtvarníkov Moniky a Bohuša Kubinských v Doxe, ktorá trvala tri mesiace od 12. 6.–29. 9. 2014, pripomenula toto sté výročie. V hlavnom výstavnom priestore Centra DOX sa v monumentálnej priestorovej „site-specific“ inštalácii stretli dve bojové línie: zákopový val evokujúci „verdunský“ obranný systém z prvej svetovej vojny a línia tvorená fragmentami autentických protiletckých bunkrov (tzv. „kugelbunkov“) z druhej svetovej vojny, ktorá bola jej priamym dôsledkom. Pomyslené opustené stíchnuté bojisko, v ktorom sa tieto dve „prvé línie“ najväčších celosvetových konfliktov 20. storočia v dejinách ľudstva stretávajú, sa stávajú akýmiś mementom uplynulého storočia vojen a ich absurdnosti.

Osudy, osobné príbehy, spomienky a intímne spovede priamych účastníkov I. svetovej vojny predstavila druhá časť výstavy. Unikátne denníky, kresby, fotografie a pozostalosti, ktoré boli zhromaždené v otvorenej výzve vyhlásenej Českou televíziou v rámci príprav dokumentárneho cyklu Raport o veľkej vojne, dopĺňajú videozáznamy rozhovorov s rodinnými príslušníkmi a dnešnými majiteľmi pozostalostí. V ich spomienkach ožívajú príbehy tých, ktorí sa proti svojej vôli pred sto rokmi stali svedkami a účastníkmi kolapsu svetových dejín. Kurátormi výstavy boli: Pavel Štingl, Kateřina Štinglová, Michaela Šilpochová, Leoš Válka, odborným poradcom Eduard Stehlík. Výstavu sprevádzali komentované prehliadky, debaty s historikmi, stretnutia s potomkami priamych účastníkov I. svetovej vojny a rad ďalších akcií.

upravené ID podľa <http://www.dox.cz/cs/vystavy/prvni-linie->

druhá fotografia odspodu:
Výstavný tím:
Žlva Bohuš Kubinský a v strede Monika Kubinská

KONFERENCIE V KATALÁNSKU

Medzinárodná konferencia a workshop na tému *Operačný výskum pre rozvoj – ICORD 2014 (International Conference of Operational Research and Development)* sa konala v dňoch 10.–11. 7. 2014 na pôde Universitat de Lleida v španielskom meste Lleida v centrálnej časti Katalánska. Podtému podujatia sa stali *Techniky modelovania procesov a výzvy v implementácii do praxe v rozvíjajúcich sa krajinách*. Konferencia pokračovala v tradícii zlepšovania väzieb medzi výskumnými pracovníkmi s cieľom prehliť účinnosť pri dosiahnutí zmysuplných zmien pri vývoji a aplikácii Operačného výskumu. Konferencia zahŕňala len malý počet účastníkov z rôznych odborov. Každý z nich predstavil svoj príspevok v rámci pracovnej skupiny workshopu, po čom nasledovali kritiky od ostatných účastníkov a prizvaných odborníkov. K dispozícii bolo aj plenárne zasadnutie s pozvaným rečníkom, ktorý viedol workshop o technikách a aplikácii metód Operačného výskumu, participatívneho plánovania a konštruktívneho riešenia problému vo väzbe na podmienky rozvíjajúcich sa krajín.

Vybrané príspevky predstavili postupy, ktoré napomohli alebo majú potenciál pomôcť rozhodovacím procesom v oblasti školstva, zdravotníctva, vzdelávania, dopravy a ďalších základných služieb. Tému príspevkov boli napríklad distribúcia pitnej vody, optimalizácia procesov, využívanie zdrojov (fyzických alebo finančných), rozvoj infraštruktúry, plánovania miest, poľnohospodárstva, industrializácie a udržateľnosť životného prostredia. Prostredníctvom viacstupňového výberu a oponentských posudkov textových prác boli do diskusie ICORD 2014 v rámci prezentácie výsledkov výskumu prizvaní nasledujúci autori: Sadia Samar Ali (India), Vladimír Hain (Slovensko), Bruno Domenech (Španielsko), Laia Ferrer-Martí (Španielsko), Saeedeh Anvar (Turecko), Subhash Datta (India), Faisal Wahid (Nový Zéland), Tomáš Hanáček (Slovensko), Mel Devine (Írsko), David Fernando Muñoz (Mexiko) Carlos A. Romero (Argentína), Lorena Pradenas (Chile), Pornpimol Chaiwuttisak (Thajsko), Gordon H. Dash Jr. (USA), Joseph R. Kakeneno (Tanzánia), Leorey Marquez (Austrália), Pelin Alcan (Turecko), Yindong Shen (Čína) a Lieschen Venter (Južná Afrika) a Yujun Zheng (Čína).

VYBRANÉ TÉMY PRÍSPEVKOV KONFERENCIE ICORD 2014:

1. Modelovanie systému verejnej nemocničnej ambulancie v Peru pomocou diskrétnej simulácie
2. Systém plánovania verejnej dopravy na základe údajov AVL v Číne
3. Rozvoj plánov pre rizikové oblasti katastrof založených na analýzách miestnych komunit
4. Poučenie z používania Základného Operačného výskumu: Faktory ovplyvňujúce výsledok
5. Priemyselné dedičstvo a Edukačný polygón pre rozvojové stratégie
6. Multikritériá umiestnenia viacúčelového Innwai bloku v štáte Rajasthan, India
7. Výzvy v regenerácii nábreží v spojení s participatívnym plánovaním mesta
8. Systém pre podporu rozhodovania pre optimálny vývoja a udržateľnosť vo vidieckych oblastiach peruánskych Ánd¹

Príbeh konferencie IFORS 2014 za účasti člena predsedníctva IFORS Gerharda-Wilhelma Webera

KONFERENCIA IFORS 2014 (International Federation of Operational Research Societies) Konferencia IFORS 2014 sa konala od 13.–18. 7. 2014 v Barcelone a predstavovala priame pokračovanie podujatia ICORD 2014. Medzinárodná federácia spoločnosti operačného výskumu organizovala už 20. ročník konferencie, ktorá sa konala v jednom z najmodernejších kongresových centier v Európe v priestoroch Centre de Convencions Internacional de Barcelona (CCIB). Cieľom konferencie bolo popísať praktické možnosti navrhovania a aplikácie Operačného výskumu v rozvíjajúcich sa krajinách. Okrem sociálneho kontextu aplikácie sledovali príspevky aj úspešnosť projektov/investičných procesov, napriek obmedzeniam finančných a sociálnych zdrojov. Výraznou témou bolo nastavenie operačných systémov a ich vplyv na rozhodovací proces a organizácie, pre ktoré boli vykonávané. Do programu konferencie bolo zaradených cez 2000 abstraktov, zoskupených do viac ako 170 tematických okruhov. Medzi pozvanými osobnosťami boli Jaume Barceló (Universitat Politècnica de Catalunya, Španielsko), Robert Blackburn (BASF, Nemecko), Margaret Brandeau (Stanford University, USA) a Kate Smith-Miles (Monash University, Austrália).

OPERAČNÝ VÝSKUM A JEHO VYUŽITIE

„Vo vede nie je až tak dôležité získať nové fakty, dôležitejšie je objaviť nové spôsoby premýšľania o nich.“ (William Henry Bragg) Operačný výskum je disciplína, ktorá sa zaoberá aplikáciou moderných analytických metód s cieľom lepšieho a efektívnejšieho rozhodovania sa subjektov a organizácií v multidisciplinárnom investičnom procese. Pre operačný výskum je príznačné aj pomenovanie Veda o riadení a podmienkach pre analýzu. Operačný výskum sa prekrýva s ďalšími disciplínami, najmä priemyselného inžinierstva a riadenia prevádzok, či samosprávneho manažmentu. Často je zameraný na elimináciu asymetrie informácií, určenie maximálnych pozitívnych benefitov (ako je zisk, výkon, alebo výnos) alebo minimálnych negatívnych dopadov (ako straty, riziko, alebo náklady).² Operačný výskum zahŕňa širokú škálu techník a metód riešenia problémov. Vedci v operačnom výskume používajú techniky z matematických vied, ako sú matematické modelovanie, štatistické analýzy a matematická optimalizácia. Cieľom operačného výskumu je hľadanie optimálnych alebo takmer optimálnych riešení zložitých rozhodovacích problémov.

Vybrané metódy a techniky Operačného výskumu:
– počítačová simulácia: umožňujú vyskúšať postupy a skúšobné nápady pre zlepšenie súčasného stavu prostredníctvom počítačových softvérov.
– optimalizácia: zúženie výberu na najlepšie alternatívy a postupy
– pravdepodobnosť a štatistika: meranie rizík, priemyselných údajov, cenných súvislostí a pohľadov na obchodné analýzy, závery skúšok a prognóz
– štrukturalizácia problémov: užitočné postupy v prípadoch zložitého rozhodovania v situáciách s mnohými zainteresovanými stranami a protichodnými záujmami.

PRÍNOS PRE URBANISTOV A ARCHITEKTOV Na základe odborných diskusií a pripomienok expertov z oboch konferencií k téme „Výzvy v regenerácii nábreží v spojení s participatívnym plánovaním mesta“ dnes dokážeme lepšie modelovať proces regenerácie nábrežných zón v praxi. Potvrdil sa fakt, že aplikácia metód Operačného výskumu je prínosná aj v oblasti obnovy pamiatok, konverzie priemyselného dedičstva a urbanizmu pri hľadaní efektívneho rozvoja miest i edukácie stakeholderov. Získané poznatky je možné využiť pre kvalitnejšie nastavenie postupov strategického plánovania. Štrukturalizácia problémov pomáha v otázkach viacvrstvovej participácie a jej optimalizácie vzhľadom na krátkodobý aj dlhodobý časový horizont návrhového procesu, čo dáva predpoklad komplexnejšieho preskúmania súvislostí i dosiahnutia komplexnejšieho návrhu.

–Bc. Ing. arch. Tomáš Hanáček, Ing. arch. Vladimír Hain, Ústav urbanizmu a územného plánovania a Ústav teórie a dejín architektúry a obnovy pamiatok –

¹, zdroj: <http://ifors.org/icorn2014/papers-for-presentation.html/>
², Zdroj: <https://www.inf-forms.org/about-INFORMS/What-is-Operations-Research>
³, Zdroj: <http://www.lancaster.ac.uk/lums/study/masters/programmes/msc-operational-research-management-science/what-is-operational-research/>

PROFESORI VYSTAVUJÚ

V priestoroch foyeru Fakulty architektúry sa v termíne 14.–17. 10. 2014 bude konať súborná výstava troch významných slovenských urbanistov, profesorov Tibora Alexyho, Jána Kavana a prof. Filipa Trnkusa s názvom 3 PROFESORI ARCHITEKTI URBANISTI VYSTAVUJÚ VÝBER Z DIELA (1965–1995). Expozícia bude dokumentovať kľúčové etapy ich tridsaťročnej spolupráce, počas ktorej získali úspechy v medzinárodných či celoštátnych súťažiach, venovali sa vedecko-výskumnej a publikačnej činnosti. Diela budú predstavené na symbolických tridsiatich paneloch rozdelených do troch základných kategórií TVORBA, VEDA a PUBLIKÁCIE. Výpoved panelov doplnia originály vybraných diel spolu s modelmi, ktoré poskytnú jedinečný obraz o ich urbanistických koncepciách, teóriách a ich priemet do praxe.

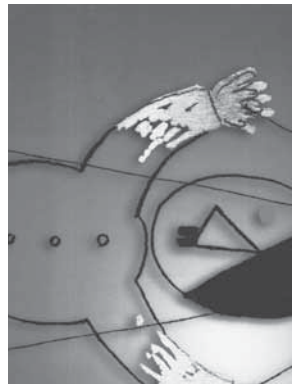
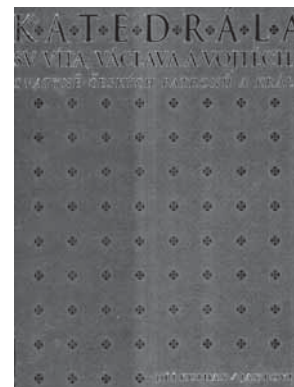
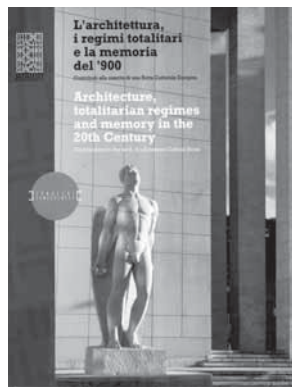
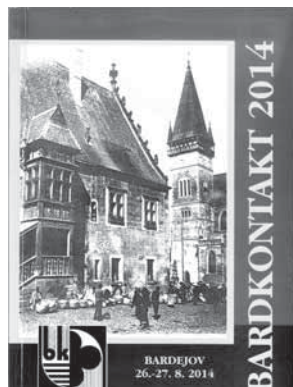
–Nikola Winková–

Univerzitný kampus Universitat de Lleida

Príbeh konferencie a workshopu ICORD 2014

VÝBER Z NOVINIEK V KNIŽNICI FA STU:

DULLA, M. a kol.: Kapitoly z historie bydlení. Praha: České vysoké učení technické, 2014
 POLOMOVÁ, B. – ed.: Bardkontakt 2014: problematika mestských pamiatkových centier. Doprava v historických centrách. Bardejov: Mesto Bardejov, 2014
 CASTELLUCCI, C., SAN VICENTE CAPANAGA, V., VALLICELLI, C. – ed.: L'architettura, i regimi totalitari e la memoria del '900: Contributi alla nascita di una Rotta Culturale Europea. Forlì, 13-15 giugno 2013 = Architecture, Totalitarian Regimes and Memory in the 20th Century: contributions to the birth of an European Cultural Route. Forlì, 13-15 June 2013. Forlì: Casa Walden Editrice, 2013
 PETŘÍČKOVÁ, M.: Konstrukce a architektura. Brno: Vysoké učení technické v Brně, 2012
 KUTHAN, J., ROYT, J.: Katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha: svatyně českých patronů a králů. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy, 2011
 kol.: Správa o stave mladej ilustrácie = Report on the Young Illustration. Bratislava: Provocation Bureau, 2012
 BUCK, R. T.: Resonance: Federico Díaz, E Area – Vizuální aktivismus, instalace, architektura. Praha: Galerie Zdeněk Sklenář, 2008
 ROKYTOVÁ, B.: Dost tichého šepotu: exilová výtvarná scéna v Československu (1933-1939). Praha: Památník národního písemnictví, 2013

Ústav umění a designu Západočeské univerzity v Plzni. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2011
 GOSZTYŁA, M., PÁSZTOR, P.: Konserwacja i ochrona zabytków architektury. Rzeszów: Oficyna Wydawnicza Politechniki Rzeszowskiej, 2013
 BEN-ARI, Y. – ed.: Israel Pavilion: World Expo 2010, Shanghai, China: Better City – Better Life. Shanghai: Albatross Aerial Photography Ltd., 2014
 STEINEBACH, G., GUHATHAKURTA, S., HAGEN, H. – ed.: Visualizing Sustainable Planning. Heidelberg: Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 2009
 WHITELEY, G.: Junk: Art and the Politics of Trash. London, New York: I. B. Tauris, 2011
 SEJIMA, K. – ed.: People Meet in Architecture: Biennale Architettura 2010: Official Catalog. Venezia: Marsilio, 2010

Knižnica FA
- thlo -

INFORMAČNÉ LISTY FA STU BRATISLAVA

ročník 22, 2014/2015, #1 september
Prvý raz vyšlo ako Informačný bulletin v marci 1992.

VYDÁVA: FA STU, Námestie slobody č. 19, 812 45 Bratislava
ŠÉFREDAKTORKA: Ing. arch. Irena Dorotjaková
KONTAKT: 0918 665 026, 02 / 57276178
E-MAIL: dorotjakova@fa.stuba.sk
DIZAJN/LAYOUT: Lenka Hámošová, Mdes.
FOTOGRAFIE: Mgr. art. Matej Kováč,
Ing. arch. Irena Dorotjaková, archív FA STU
ISSN 1337-2475
REGISTRÁCIA MK: EV 2962/09

Za obsah dodaného príspevku zodpovedá autor.

**SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY**